

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Z.**, bývajúcej v Š., zastúpenej JUDr. L., advokátom so sídlom v Š., proti žalovaným **1/ L.**, bývajúcemu v Š. a **2/ E.**, bývajúcej v Š., obom zastúpeným JUDr. T., advokátom so sídlom v L., **o zaplatenie 8 298,47 € (250 000 Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 12 C 117/2006, na dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 5. decembra 2008 sp. zn. 7 Co 146/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ do 3 dní náhradu trov dovolacieho konania vo výške 289,38 € do rúk JUDr. T., advokáta so sídlom v L..

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Levice rozsudkom z 29. februára 2008 č.k. 12 C 117/2006-115 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala zaplatenia 250 000 Sk s príslušenstvom; žalobkyňa uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy konania. Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že žalobkyňa kúpnu zmluvou z 12. februára 2006, na základe ktorej bol povolený vklad do katastra nehnuteľností, predala žalovaným nehnuteľnosti v katastrálnom území Levice zapísané v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva č. X. ako dom súp. č. X., parcely č. X., č. X., X., X.. Kupujúci sa v zmluve zaviazali, že celú kúpnu cenu (1 000 000 Sk) uhradí do 31. marca 2006. V dohodnutej lehote ale z nej zaplatili len 997 000 Sk. Nezaplatenie sumy 3 000 Sk odôvodnili tým, že im v dome spadla časť omietky. Neuhradený zvyšok kúpnej ceny uhradili dodatočne na výzvu žalobkyne 13. apríla 2006. Pokiaľ žalobkyňa za daného stavu uplatnila právo na zmluvnú pokutu vo výške 250 000 Sk (dojednanú v kúpnej zmluve pre prípad nezaplatenia celej kúpnej ceny do 31. marca 2006), prieči sa výkon jej práva dobrým mravom (§ 3 Občianskeho zákonníka), lebo výška

dohodnutej zmluvnej pokuty je v nepomere s včas nezaplatenou časťou kúpnej ceny. So zreteľom na to dospel súd prvého stupňa k záveru, že kúpna zmluva je v časti týkajúcej sa zmluvnej pokuty absolútne neplatná (§ 39 Občianskeho zákonníka) a žalobkyňa sa neoprávnene domáha zaplata sumy 250 000 Sk. Z tohto dôvodu žalobu zamietol.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Nitre rozsudkom z 5. decembra 2008 sp. zn. 7 Co 146/2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil; žalobkyňu uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.) a skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (§ 213 ods. 1 O.s.p.) a vec podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z.z. účinného od 15. októbra 2008 (ďalej len „O.s.p.“) prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania; pri zachovaní postupu v zmysle § 156 ods. 3 O.s.p. rozsudok verejne vyhlásil. Dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne a žalobkyňa sa nedôvodne domáha jeho zrušenia. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil, že výška včas nezaplatenej časti kúpnej ceny (3 000 Sk) je v hrubom nepomere s výškou zmluvnej pokuty (250 000 Sk) požadovanou žalobkyňou a nezodpovedá požiadavke primeranosti medzi zmluvnou pokutou a ujmou, so zreteľom na ktorú sa pokuta uplatňuje. Právo na túto pokutu navyše žalobkyňa vyvodzuje z ustanovenia kúpnej zmluvy, ktoré umožňuje rozdielny výklad: a/ že právo na ňu vzniká žalobkyňu len v prípade nezaplatenia celej kúpnej ceny v dohodnutom čase, b/ že právo na ňu vzniká žalobkyňu aj len pri nezaplatení nepatrnej časti kúpnej ceny v dohodnutom čase (v prípade pod b/ je výkon práva žalobkyne v rozpore s dobrými mravmi). Výrok o náhrade trov konania odôvodnil odvolací súd poukazom na § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, v ktorom uviedla, že napadnuté rozhodnutie považuje za nesprávne. Odvolací súd jej v konaní odňal možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.) tým, že odvolacie pojednávanie nenariadil (§ 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p.), i keď v danej veci bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie „už aj z dôvodu, že sudkyňu súdu prvého stupňa viackrát upozorňovala na jej spôsob diktovania do zápisnice, keď jej vyjadrenia a návrhy sa vôbec nedostali do zápisnice alebo sa dostali v pozmenenej podobe. Ako účastníčka konania nemohla ovplyvniť priebeh vedenia pojednávania zo strany sudkyne prvostupňového súdu“. Navyše, odvolací súd svoje rozhodnutie založil na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241

ods. 2 písm. c/ O.s.p.), lebo sa stotožnil s nesprávnymi právnymi závermi súdu prvého stupňa (o rozpore dohody o zmluvnej pokute s dobrými mravmi, o jej čiastočnej nezrozumiteľnosti a nejasnosti vedúcej k možnosti rozdielneho výkladu, o hrubom nepomere medzi výškou požadovanej zmluvnej pokuty a výškou včas neuhradenej časti kúpnej ceny) a nezohľadnil viaceré skutkové okolnosti (skutočnosť, že nehnuteľnosť im nechcela pôvodne predať za 1 000 000 Sk, ale za 1 200 000 Sk, ďalej „nekorektné a miestami až podvodné konanie“ žalovaných pri uzatváraní kúpnej zmluvy a skutočnosť, že k poškodeniu omietky v dome mohlo dôjsť v dôsledku stavebných úprav uskutočnených žalovanými). Odvolací súd tiež prehliadol, že „uplatnenie moderačného práva vo vzťahu k zmluvnej pokute sa v občianskoprávných vzťahoch neumožňuje“. Z týchto dôvodov žalobkyňa žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vecne správne, spočíva na správnom právnom posúdení a žalobkyňa sa nedôvodne domáha jeho zrušenia. Pokiaľ ide o postup súdu, ktorým jej údajne mala byť odňatá možnosť konať pred súdom, žalovaní uviedli, že žalobkyňa bola v konaní zastúpená advokátom, ktorý realizoval všetky oprávnenia konať pred súdom. Zo zápisníc z pojednávania nevyplýva, že by žalobkyňa alebo jej právny zástupca namietali nesprávnosť protokolovania priebehu súdneho pojednávania alebo že by sa domáhali opravy alebo doplnenia zápisníc vyhotovených súdom prvého stupňa. Z týchto dôvodov navrhli, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal im náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania zastúpená advokátom (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či opravný prostriedok žalobkyne smeruje proti rozhodnutiu, ktoré ním možno napadnúť. Bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu len v prípadoch, v ktorých ho pripúšťa zákon (viď § 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie

prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Dovolaním žalobkyne nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ani rozsudok vydaný vo veci, v ktorej by už dovolací súd vyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Odvolací súd v napadnutom potvrdzujúcom rozsudku samostatným výrokom nevyslovil, že je proti nemu prípustné dovolanie (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Prípustnosť dovolania žalobkyne preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Žalobkyňou podané dovolanie by mohlo byť procesne prípustné, len ak by konanie na súdoch nižších stupňov bolo postihnuté niektorou zo závažných procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa aj vzhľadom na obsah dovolania neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (aj rozsudku) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba uviesť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k vade takejto povahy, ale len zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

V dovolaní sa existencia procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdí a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto nevyplýva ani z týchto ustanovení.

Dovolateľka namieta, že konanie je zaťažené procesnou vadou v zmysle (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký procesne vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. Z obsahu dovolania možno vyvodit', že k odňatiu možnosti konať pred súdom malo dôjsť tým, že odvolací súd vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania. Podľa názoru žalobkyne mal nariadiť odvolacie pojednávanie, lebo v danej veci bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p.).

V dôvodovej správe k § 214 ods. 1 O.s.p. je uvedené, že Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd ani judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžadujú, aby sa na všetkých súdnych inštanciách pojednávanie vykonalo vždy verejne. Ak teda rozhodoval súd prvého stupňa na pojednávaní, odvolací súd v zásade nemusí nariadiť pojednávanie.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Ako je však uvedené v § 214 ods. 2 O.s.p., v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Zo spisu vyplýva, že odvolací súd považoval skutkové zistenia súdu prvého stupňa za úplné a ich právne posúdenie súdom prvého stupňa za správne; v dôsledku toho dospel k záveru, že sú dané zákonné dôvody pre potvrdenie odvolaním napadnutého rozsudku (§ 219 ods. 1 O.s.p.). V danom prípade: a/ nebolo potrebné dokazovanie zopakovať ani doplniť, b/ súd prvého stupňa rozhodol po nariadení pojednávania a c/ obsah spisu nesvedčí o tom, že by nariadenie odvolacieho pojednávania vyžadoval dôležitý verejný záujem. Vzhľadom na to dospel dovolací súd k záveru, že odvolací súd postupoval v súlade so zákonom, pokiaľ prejednal odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.); jeho postupom nebola žalobkyňi odňatá možnosť pred súdom konať.

Námietka žalobkyne, že „sudkyňu súdu prvého stupňa viackrát upozorňovala na jej spôsob diktovania do zápisnice, keď jej vyjadrenia a návrhy sa vôbec nedostali do zápisnice alebo sa dostali v pozmenenej podobe“, nemá oporu v spise – zo žiadnej zápisnice o pojednávaní pred súdom prvého stupňa nevyplýva, že by žalobkyňa alebo jej zástupca poukazovali na nesprávnu protokoláciu alebo že by sa domáhali opravy alebo doplnenia zápisnice. Pri posudzovaní otázky prípustnosti dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. na takéto tvrdenie, ktoré nie je ničím podložené, nebolo možné vziať zreteľ.

Pokiaľ žalobkyňa namieta, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na nesprávnom právnom posúdení veci (v otázke rozporu dohody o zmluvnej pokute s dobrými mravmi, jej čiastočnej nezrozumiteľnosti a nejasnosti, hrubého nepomeru medzi výškou požadovanej zmluvnej pokuty a výškou včas neuhradenej časti kúpnej ceny) a tiež prehliadnutím toho, že „uplatnenie moderačného práva vo vzťahu k zmluvnej pokute sa v občianskoprávných vzťahoch neumožňuje“, dovolací súd poukazuje na to, že i keby odvolací súd vec prípadne nesprávne právne posúdil (dovolací súd napadnuté rozhodnutie z tohto hľadiska neposudzoval), zostáva nesprávne právne posúdenie veci (iba) relevantným dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní; samo nesprávne právne posúdenie ale nie je procesnou vadou konania a nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. Ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti s faktickou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právnym posúdením veci súdom, spočívajúcim v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav sa vo všeobecnosti účastníkovi neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď najmä R 43/2003).

Ani údajné nezohľadnenie skutkových okolností, na ktoré žalobkyňa poukázala v dovolaní (argumentáciou, že nehnuteľnosť chcela pôvodne predať za vyššiu sumu, že konanie žalovaných bolo „nekorektné a miestami až podvodné“ a že k poškodeniu omietky v dome mohlo dôjsť v dôsledku stavebných úprav uskutočnených žalovanými) nesvedčí o tom, že by žalobkyňi v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať a že by z tohto dôvodu bolo jej dovolanie prípustné (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Pokiaľ žalobkyňa naznačuje, že k odňatiu jej možnosti konať pred súdom došlo tým, že súd prvého stupňa nevykonal dokazovanie ňou navrhovanou ohliadkou nehnuteľnosti,

dovolací súd uvádza, že účastníci sú síce povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, súd však rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania (viď R 37/1993). Na rovnakom závere je založené rozhodnutie R 125/1999, v zmysle ktorého ak súd v priebehu konania nevykonal všetky navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je prípustné.

Zo všetkých uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne proti potvrdzujúcemu výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nemožno vyvodit' nielen z § 238 O.s.p., ani z § 237 O.s.p.

Žalobkyňa navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu ako celok. Pokiaľ dovolaním napadla výrok tohto rozsudku o trovách konania, smeruje jej dovolanie proti rozhodnutiu, ktoré je síce súčasťou rozsudku odvolacieho súdu, má ale charakter uznesenia a tento charakter nestráca, i keď rozhodnutie o trovách s meritórnym rozhodnutím vo veci súvisí a je do neho pojaté (§ 167 ods. 1 O.s.p.). Vzhľadom na túto povahu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania treba prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho posudzovať podľa ustanovení, ktoré vymedzujú, kedy je prípustné dovolanie proti uzneseniu (§ 239 O.s.p.). Prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu o trovách konania je ale výslovne vylúčená ustanovením § 239 ods. 3 O.s.p. So zreteľom na to, že vo vzťahu k tomuto výroku nebola preukázaná procesná vada konania zakladajúca zmätočnosť, nemožno prípustnosť dovolania proti tomuto výroku vyvodit' ani z § 237 O.s.p.

Keďže prípustnosť dovolania žalobkyne nemožno vyvodit' zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky tento jej opravný prostriedok odmietol (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) ako procesne neprípustný. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní nebola žalobkyňa úspešná a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovaným (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1

O.s.p.). Žalovaní podali návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.) a trovy tohto konania vyčíslili. Dovolací súd im priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním vyjadrenia z 10. marca 2009 na čl. 154 a 155 spisu k dovolaniu žalobkyne [§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“)]. V súlade s ustálenou praxou nepriznal náhradu za prevzatie a prípravu zastúpenia veci JUDr. T., lebo žalovaných zastupoval už v konaní pred odvolacím súdom. Dovolací súd vychádzal z tarifnej odmeny vyplývajúcej z § 10 ods. 1 vyhlášky v spojení s § 13 ods. 3 vyhlášky vo výške 379,74 €, čo s 19 % DPH (72,15 €) a režijným paušálom (6,95 €) predstavuje spolu 458,84 €. Keďže žalovaní uplatnili náhradu trov dovolacieho konania v sume 289,38 €, priznal im dovolací súd túto náhradu v nimi požadovanej výške.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. júna 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková